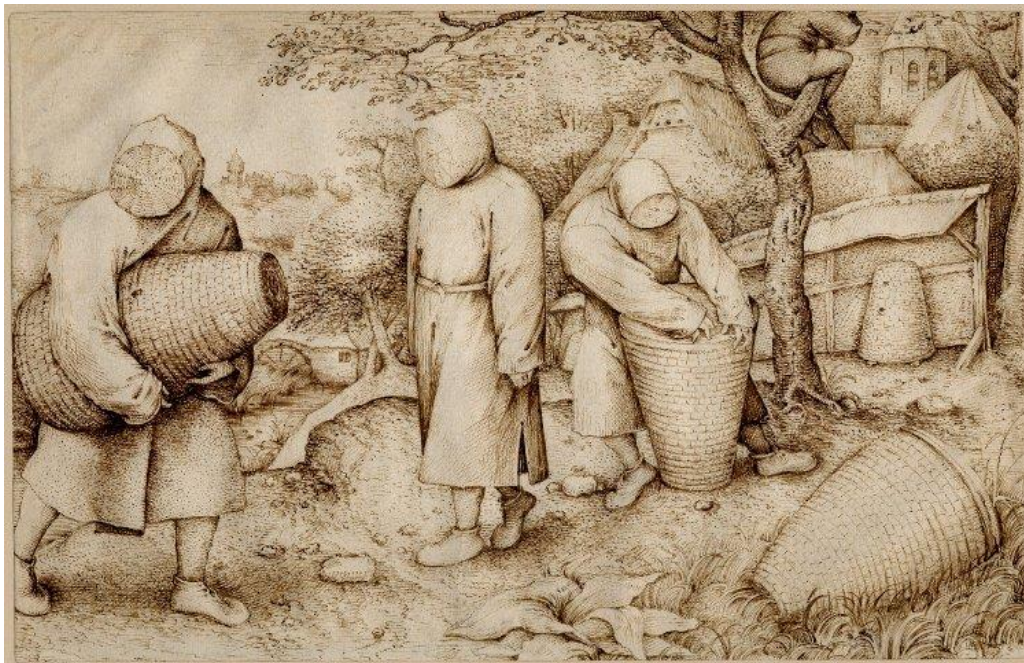

úl - atribút *Bernarda z Clairvaux, Ambróza*; pozri *veky ľudstva*; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania

Biedermann: v súvislosti s heslom *včela: sv. Ambróz* porovnával cirkev k úľu a veriacich k včelám, ktoré zo všetkých kvetov zbierajú iba len to najlepšie a vôni *pýchy* sa vyhýbajú

Hall v súvislosti s heslom *veky ľudstva*: v *Ikonologii* (mytologický slovník Cesara Ripu; 1593) zobrazované štyri veky ako ženské postavy s tradičnými atribútmi: Zlatý vek s postavou ovenčenou kvetmi, s úľom a vetvičkou *olivy*

P. Bruegel st.: Včelári (16.st.)

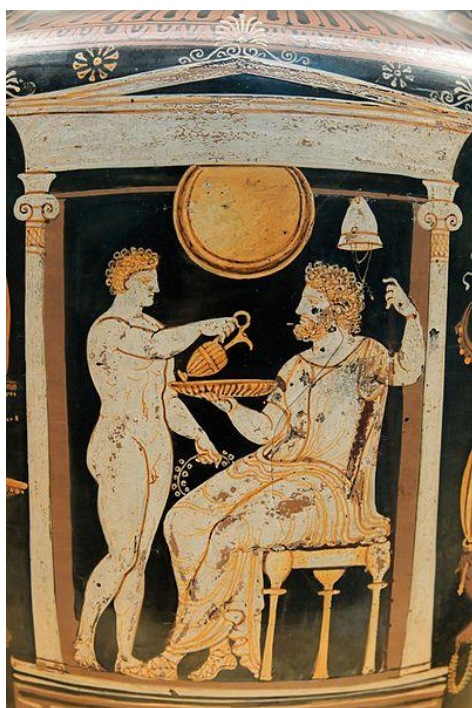

Nesignovaný ruský autor 19.st.

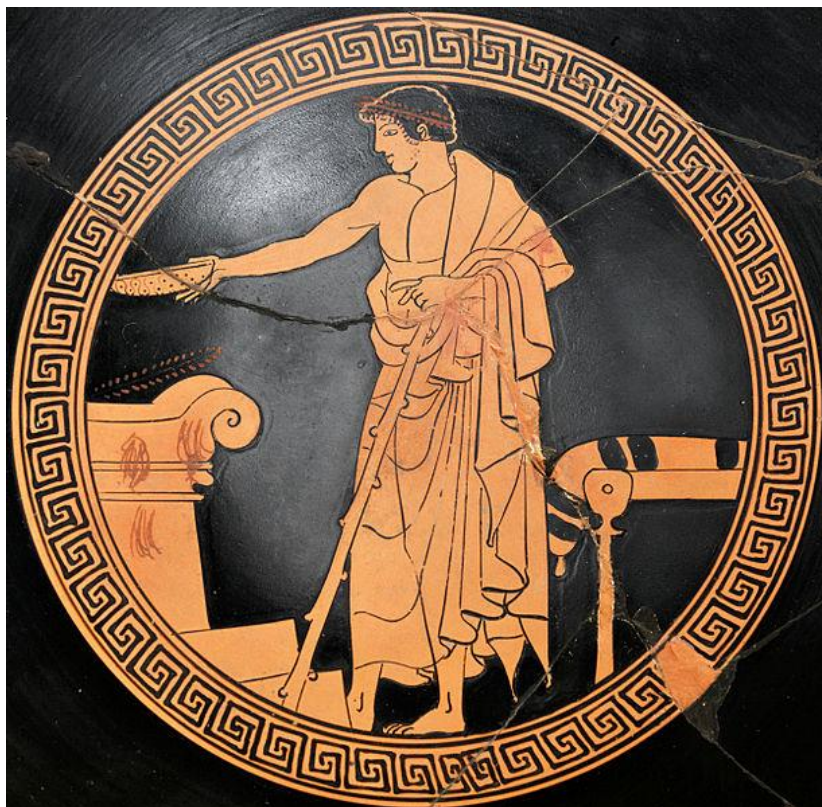
uliatie - čes. termín úlitba; forma *obety* tekutinou do zeme (*podsvetným* božstvám), často vínom; k rituálu plytká nádoba *patera*

Villa Giulia maliar: Kylix (technika na bielom pozadí, 470 pr.Kr.)

Maliar Ganymedes: Mladík prináša obeť uliatím za mŕtveho muža (apúlsky červenofigúrový kratér, 340–320 pr.Kr.)

Scéna rituálu uliatia (kylix, 480 pr.Kr.)

Ulfilasova gótska biblia - *gótsky* preklad biblie do latinčiny na území Španielska, používaný *ariánmi*; Ulfilasova gótska biblia používaná od 5.-6.st., keď vizigótsky kráľ Rekkared dal zhromaždiť a zničiť všetky ariánske spisy, vrátane tejto biblie; tým zmizli zo Španielska všetky gótske texty; pozri *biblia*

ulica - Dudák: verejná *komunikácia* v sídlisku (*mesto*, *dedina*), s upraveným povrchom, zvyčajne z oboch strán zastavaná; niekoľko ulíc tvorí *uličnú sieť*; vyústenie ulíc do križovatiek alebo na *námestia* býva často zdôraznené vyššími alebo honosnejšími stavbami; v rôznych historických epochách a *slohoch* mali ulice rôzny urbanistický význam; v najstarších sídliskách niekedy dokonca chýbali (Catal Hüyük v *Anatólii*); v *Mezopotámii* a starovekom Grécku uliciam chýbal esteticko-urbanistický akcent (výnimkou boli prístupové posvätné cesty); domy sa do ulice obracali *slepými* priečeliami (dodnes zvyčajné v uliciach Orientu); až v období *helenizmu* a v rímskom *urbanizme* boli hlavné ulice esteticky komponované; stredoveké mesto (pozri *mestské historické jadro*) malo alebo nepravidelnú uličnú sieť, alebo sieť pravidelnú (založené mestá; napr. *mesto kráľovské*, *mesto poddanské*); v období *renesancie* a *baroka* prevládala *radiálna* uličná sieť, v *baroku* a *klasicizme* boli hlavné ulice riešené s ďalekými perspektívnymi pohľadmi (pozri *prospekt*); v 20.st. v súvislosti s rozvojom *funkcionalizmu* (pozri *aténska charta*) došlo k ústupu uličnej siete v prospech rozptýlenej voľnej zástavby sídliskového typu; cez početné výhody (väčšia vzdušnosť, odstup od hlučných a prašných komunikácií ap.) sa ukazujú aj problémy tohto riešenia (najmä psychologické; strata orientácie v mestskom priestore; pozri *mesto*: 3); preto sa od 60.rokov 20.st. prejavujú tendencie rehabilitovať klasickú ulicu s jej priestorovou a významovou orientáciou; pozri *karusel*, *prospekt*, *avenue*, *bulvár*, *magistrála*; *stoa*; *komunikácia*; *kultúra ulice*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Streets>

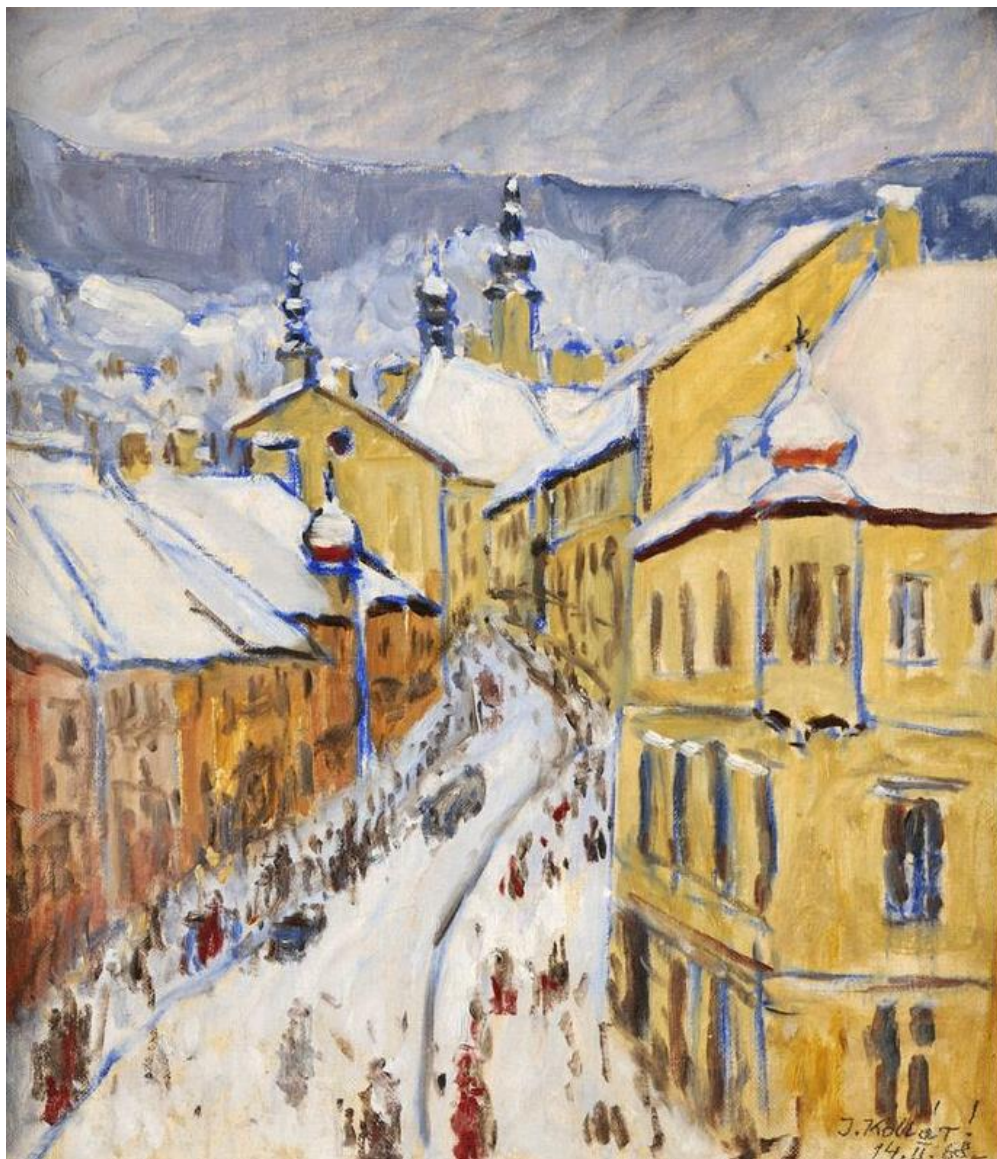
J. Hopkins (rytec) podľa kresby Thomasa Hosmera Shepherd: Leadenhall Street v Londýne (rytina, 1837)

O. C. Kleinh: Mestská ulica so sprievodom (19.st.)

J. T. Mousson: Ostrava (okolo 1930)

J. Kollár: Banská Štiavnica (1968)

„ulica kvetinová a vrbová ulička“ - pozri Kuan-jin (Eberhard); *dom verejný*

ulička hradbová - ulica stredovekého mesta, ktorej jedna strana je tvorená *priečeliami* domov (*uličnou frontou*), druhá strana múrom *opevnenia*; v čase mieru boli k *hradbám* pristavované provizórne stavenia (tzv. parazitná zástavba)

uličná fronta - čelná strana domov na jednej strane *ulice* alebo *námestia*; uličná fronta *gotických* domov sa vyznačovala úzkymi *priečeliami* a trojuholníkovými *štítmi*, vytvárajúcimi pílvy profil; dôraz kladený na jednotnú uličnú čiaru (často však porušovanú najmä rozsiahlymi pivnicami, siahajúcimi až pod ulicu); uličná fronta *renesančných* miest (pozri mesto) sa vyznačovala širkovým (čes. termín) *priečelím* (tam, kde to bolo možné) s *atikami*; jednota gotickej uličnej fronty bola narušená najmä v období baroka, keď bol narušený pravidelný rytmus úzkych domových priečelí širkovými barokovými priečeliami (často na mieste niekoľkých gotických úzkych domov), odlišnými domovými štítmi, strechami ap.; jednotnosť uličnej fronty výrazne porušená najmä individualistickou výstavbou v 19.st. a necitlivými zásahmi v 20.st.; pozri *ulička hradbová*

C. Chastillon: Slávnosti zahájenia činnosti na „Place Royale“ - pri príležitosti dvojitej svadby kráľa Ľudovíta XIII. s Annou Rakúsku a kráľovej sestry Elisabeth s budúcim kráľom Filipom IV v apríli 1612 (rytina, 1612)

J. van der Heyden: Panoráma Amsterdamu s kanálom (topografická maľba, 17.st.)

uličná sieť - niekoľko navzájom prepojených *ulíc*; vo všeobecnosti je možné rozlíšiť uličnú sieť pravidelnú (pravouhlú alebo *radiálnu*) a nepravidelnú

uličná sieť radiálna - pozri *ulica*, *uličná sieť*

ulita - pozri *bharatanátjan*; *zvíra*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prirovnania*

úlitba - český termín pre *uliatie*

Ulixes/Ulysses - latinské meno *Odyssea*; pozri *ochechule*

Ull - tiež Ullr; v starej nórcine Ullrich; jeho meno znamená „Sláva“ a je tiež nazývaný Štít Ásov; meno Ullrich pravdepodobne pochádza z rovnakého slova ako staro anglické wuldor a gótske wulþus, ktoré znamenajú slávu; Ullrich sa objavuje v niekoľkých dôležitých nórskech a švédskych miestnych menách, čo svedčí o tom, že slovo Ullrich malo v určitom okamihu náboženský význam v Škandinávii (hoci chýbajú dostatočné písomné odkazy); je tiež príznačné, že miestne mená spojené s týmto bohom sa často nachádzajú v blízkosti miestnych mien odkazujúcich na ďalšie božstvo; niektoré z nórskech miestnych mien majú variabilnú formu Ullinn, čo môže znamenať, že sa jedná o pozostatok z dvojice či dvojčiat bohov, a ďalej, že mohlo existovať ženské božstvo Ullin po vzore božských párov, ako Fjörgynn a Fjörgyn; v *severskej mytológii* Ullr vystupuje akosyn bohyne *Sif*, jeho otčimom je *Thor*, pravdepodobným otcom je *Odin*; je vynikajúci lukostrelec a lyžiar a nikto sa s ním v týchto disciplínach nemôže merať; je krásny a má všetky prednosti bojovníka; bol vzývaný pri súbojoch, ktoré mali byť otázkou cti; vystupuje ako ochranca spravodlivosti a strážca prísah, ktoré sa skladali pri Ullovom prsteni; Ull bol tiež bohom bohatej úrody; svoje sídlo mal v *Ýdaliru* a jeho posvätnou zbraňou bol luk; v modernej dobe je považovaný za patróna lyžiarov; pozri *severskí bohovia*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Ull>

Ull (islandský rukopis z 18.st.)

Ull (islandský rukopis, 1760)

Ullik Hugo - (†1881); český malíar divadelných dekorácií, ilustrátor a krajinár

https://cs.wikipedia.org/wiki/Hugo_Ullik

https://www.google.sk/search?q=Hugo+Ullik&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB0QsARqFQoTCL3n_J2pg8gCFUW8FAodacUPNA&dpr=1

H. Ullik: Krajina s hradom Křivoklát (1876)

H. Ullik: Hrad Střekov (1877)

H. Ullik: Hrad Karlštejn s krajinou (1872)

H. Ullik: Hrad Karlštejn (1869)

Ullikummi - v mytológii *Mezopotámie* kamenný obor, spolu s *drakom Chedammom* pomocníci churritského boha *Kumarbiho*; pozri *churritské božstvá*

ullamaliztli - pozri *loptová hra*

Ulm - pozri *knihtlač*; *Nemecko*

H. Schedel (vydavateľ): Ulm roku 1493 (drevorez, Norimberská kronika, 1493)

P. Renlin: Ulm roku 1597 (kartografická ilustrácia, 1597)

Ulmská škola - neskorogotická Ulmská škola bola umeleckým centrom juhozápadného Nemecka, ktoré ovplyvňovalo širokú oblasť od juhu Nemecka po Franky, Tirolsko, Južné Tirolsko a švajčiarsky kantón Graubünden; od neskorého stredoveku, v období medzi koncom 14.st. a na začiatku 16.st. asi 55 maliarov a 25 sochárov a rezbárov pochádzalo a tvorilo v Ulme a je teraz známych podľa mena; pozri *škola*

https://de.wikipedia.org/wiki/Ulmer_Schule (Sp%C3%A4tgotik)

úloha anjelov pri Poslednom súde - *Anjeli pri Poslednom súde*

Uloženie do hrobu - *Pohred Krista*

Ulpiano Checa/Ulpiano Fernández-Checa y Saiz - (†1916); španielsky maliar, ilustrátor, návrhár plagátov a sochár; vo svete známy ako Ulpiano Checa (Český Ulpiano); pozri *španielski maliari 19.st.*

http://es.wikipedia.org/wiki/Ulpiano_Checa

https://www.google.sk/search?q=Ulpiano+Checa&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgl=KQwvF6Yk-VayM%253A%253B6VrY8TwvPZQxEM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fharaldwartooth.es%25252Fulpiano-checa%25252F&source=iu&pf=m&fir=KQwvF6Yk-VayM%253A%252C6VrY8TwvPZQxEM%252C_&usg=__jhU44yzNgeHsmzk9bi2IayUCqhM%3D&dpr=1&ved=0CCsQyjc&ei=LIWuVNHjJ8Xkapzhgng#imgdii=&imgsrc=KQwvF6Yk-VayM%253A%253B6VrY8TwvPZQxEM%253Bhttp%253A%252F%252Fharaldwartooth.es%252Fwp-content%252Fuploads%252F2013%252F06%252FEl-barranco-de-Waterloo.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fharaldwartooth.es%252Fulpiano-checa%252F%3B1600%3B1054

U. Checa: Vpád Hunov do Ríma (1887)

Ulrich - (†1028); tiež *Wulrich*; mučeník Anglického pôvodu, jeden z tých, ktorí evanjelizovali Švédsko; po počiatkových úspechoch stroskotal, keď napadol modloslužobníctvo a sekerou roztáľ sochu boha *Thora*; prizerajúci dav ho zlynčoval a hodil do močariska

Ulrich Augsburgský - (†973); biskup; pozri *Kvetná nedeľa* (Vavřincová)

ultramarín - prírodný (*lapis lazuli*) alebo umelý pigment sýto modrej farby; kremičitan hlinito-sodný s malým obsahom viazanej síry, podobného chemického zloženia ako *lazurit*; *modrá azurová*, *lapis lazuli*

Smith: *ultramarín/lapis lazuli*; pigment minerálny (pozri *farbivo minerálne*), prírodná *modrá* použitá ako pigment prvý raz v 6.storočí; umelý *ultramarín* pripravený vo Francúzsku na počiatku 16.st.; pozri popis syntetického farbiva uvádzaný Smithom pod názvom *ultramarínová modrá*

ultramarín modrý prírodný/lapis lazuli - pigment získavaný drvením polodrahokamu *lazuritu*; chemicky kremičitan hlinitosodný; na svetle stály, nízky index lomu (1,5); vhodnejší pre *temperové* a *gvašové* pojidlo ako pre *olejomalbu*

ultramarín modrý umelý - *modrá permanentná*; prvý raz pripravený vo Francúzsku na poč. 16.st.; zloženie zhodné s *ultramarínom modrým prírodným* ale na rozdiel od neho má jemnú až homogénnu štruktúru, mäkkú *textúru* a nízky index lomu; vynikajúca farebná brilancia a dobrá kryvosť; na svetle stály, citlivý na kyseliny; v *pojidle olejovom* často sivie; nedá sa miešať s pigmentmi *mednatými* a *olovnatými*!; pozri popis farbiva pod názvom *ultramarínová modrá* (Smith)

ultramarínová modrá - Smith: *farbivo anorganické*; chemicky komplexný polysulfid aluminosilikátu sodíka; v indexe faieb pod názvom *Pigmentová modrá 29*; zelenavo modrá až červenavo modrá farba; *opacita*: priehľadná; *farba olejová*, *akvarelová*, *akryl*, stála do 300°C; vyrobená 1822; tvorí syntetický ekvivalent k *lapis lazuli*; zlúčením kaolínu, kalcidovej sody, Glauberovej soli, síry, uhlíka a kremeniny

ultramarínová violet' - *violet' ultramarínová*

ultramarínová ružová - Smith: alternatívny názov pre *violet' ultramarínovú*

ultramarínová zeleň - pripravovaná rovnakým spôsobom ako *ultramarín umelý*, iba s odlišným pomerom zložiek; rovnaké má aj vlastnosti; pozri *zeleň*

ultramarín žltý - *žlt' barnatá/barytová/chroman barnatý/citronová žlt'*

Ulysses - *Ulixes*